

Myönnetyt rakennusluvut

2002, toukokuu

Beviljade byggnadslov

2002, maj

Rakennuslupien kuutiomäärä väheni 8 prosenttia toukokuussa

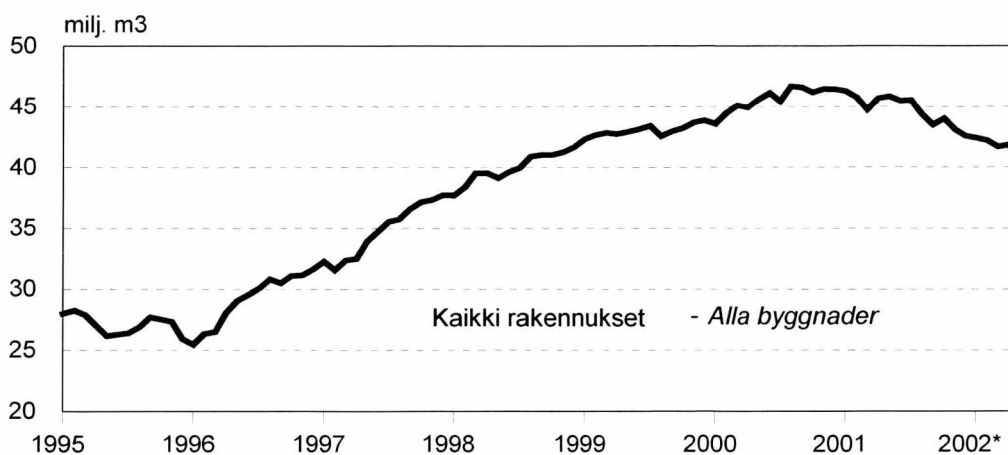
Rakennuslupia myönnettiin toukokuussa kaikkiaan 4,5 miljoonan kuutiometrin verran, mikä oli 8 prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten. Asuinrakennuksille sekä teollisuus- ja varastorakennuksille myönnettyjen lupien kuutiomäärä oli 11 prosenttia edellisvuotista pienempi. Liike- ja toimistorakennusten lupakuutiot puolittuivat viime vuoden toukokuusta. Julkisille palvelurakennuksille lupia sen sijaan myönnettiin selvästi enemmän kuin vuotta aiemmin.

Kubikvolymen för byggnadslov minskade med 8 procent i maj

I maj beviljades byggnadslov för totalt 4,5 miljoner kubikmeter, vilket är 8 procent mindre än året innan. Kubikvolymen för beviljade byggnadslov för bostadsbyggnader och industri- och lagerbyggnader var 11 procent mindre jämfört med föregående år. Kubikvolymen för affärs- och kontorsbyggnader halverades jämfört med maj i fjol. För offentliga servicebyggnader beviljades däremot betydligt fler byggnadslov än föregående år.

Myönnetyt rakennusluvut, liukuva vuosisumma 1995-2002

Beviljade byggnadslov, glidande årssumma 1995-2002

Myönnetyt rakennusluvut
Beviljade byggnadslov

toukokuu-
maj

4,5 milj. m³

%-muutos-
%-förändring
5/2001* -
5/2002*
- 8

Sisällys

Sisällys	2
Tuoteseloste	2
Rakennusluvut tilavuus 1000 m ³ ja asunnot kpl.....	3
Rakennusluvut käyttötarkoituksittain	4-5
Rakennusluvut asunnoille.....	6
Myönnettyt rakennusluvut maakunnittain	7

Tuoteseloste

Myönnettyjen rakennuslupien tilasto perustuu kuntien rakennusvalvontaviranomaisten kuukausittain myöntämiin rakennuslupiin. Tilaston kohdejoukkona ovat uudet talonrakennukset ja rakennusten laajennukset. Tilasto ei sisällä rakennusten korjauksia.

Tilasto laaditaan ennakkollisena noin kahden kuukauden viiveellä, jotta sen perusteella mahdollisimman varhaisessa vaiheessa voitaisiin ennakoida talonrakentamisen määrän kehittymistä. Määrää tilastossa mitataan hankkeen tilavuudella ja asuntojen lukumäärällä.

Vertailtavuus ajassa

Rakennukset luokitellaan Tilastokeskuksen Rakennusluokituksen 1994 mukaisesti. Vanhat sarjat on muunnettu nykyisen luokituksen mukaisiksi vuodesta 1985 lähtien. Nämä on löydettävissä internetpohjaisesta StatFin-tilastopalvelusta. Julkaisussa sarjat alkavat vuodesta 1990.

Tietojen luotettavuus

Tilasto perustuu kokonaisaineistoon, joka täydentyy vähitellen. Ennakkotilaston laadintavaiheessa osa aineistoon kuuluvista rakennushankkeista puuttuu. Viimeisimmän kuukauden alipeitto on viime vuonna ollut keskimäärin noin 15 prosenttia rakennushankkeiden tilavuudesta mitattuna. Alipeittoa ei korjata. Kunkin kuukauden tiedot julkaistaan sellaisenaan. Julkaistut luvut voivat korjaantua aina lopullisten tilastojen laadintahetkeen, seuraavan vuoden puoliväliin asti. Lukujen korjaantuminen koskee tavallisesti kaikkia ennakkollisena julkaistavan vuoden kuukausia. Julkaisun muutosprosentit on kuitenkin laskettu edellisen vuoden vastaavan ajankohdan ennakkotietoihin vertaamalla.

Innehåll

Innehåll	2
Produktbeskrivning	2
Byggnadslov volym 1 000 m ³ och bostäder st.....	3
Byggnadslov efter användningssyfte.....	4-5
Byggnadslov för bostäder	6
Beviljade byggnadslov landskapsvis.....	7

Produktbeskrivning

Statistiken över beviljade byggnadslov bygger på de byggnadslov som byggkontrollmyndigheterna i kommunerna månatligen beviljar. Populationen för statistiken utgörs av alla nya husbyggnader och tillbyggnader. Statistiken omfattar inte byggnadsreparationer.

Den preliminära statistiken görs upp med ca två månaders tidsförskjutning för att man på basis av den i ett så tidigt skede som möjligt skall kunna förutspå utvecklingen av den planerade husbyggnadsvolymen. Volymen mäts enligt projektvolymen och antalet bostäder.

Jämförbarhet över tid

Byggnaderna klassificeras enligt Statistikcentralens Byggnadsklassificering 1994. De gamla serierna har omvandlats och följer den nya klassificeringen fr.o.m. 1985. Dessa finns i den Internetbaserade StatFin-statistiktjänsten. I publikationen inleds serierna år 1990.

Uppgifternas tillförlitlighet

Statistiken bygger på ett totalmaterial som kompletteras småningom. I den preliminära statistiken saknas en del av de byggnadsprojekt som hör till materialet. Undertäckningen för den sista månaden har under de senaste åren varit i medeltal ca 15 procent mätt enligt byggnadsprojektens volym. Undertäckningen korrigeras inte. Uppgifterna för varje månad publiceras som sådana. De publicerade uppgifterna kan korrigeras ända tills den slutliga statistiken utarbetas, dvs. till mitten av följande år. Korrigeringarna gäller i allmänhet alla de preliminära uppgifterna om samtliga månader under publiceringsåret. De procentuella uppgifterna om förändring har dock räknats jämfört med förhandsuppgifterna för den motsvarande tidpunkten föregående år.

1. Myönnetyt rakennusluvut 1 000 m³, toukokuu - *Beviljade byggnadslov 1 000 m³, maj*

Käyttötarkoitus Användningssyfte	5/2002*	5/2001 - 5/2002 %	1-5/2002*	1-5/2001 - 1-5/2002 %	Liukuva vuosisumma Glidande årssumma	2001/2002 %
Kaikki rakennukset						
Alla byggnader	4 507	-8	18 105	-1	40 523	-8
Asuinrakennukset						
<i>Bostadsbyggnader</i>	1 308	-11	5 171	4	11 572	-3
Vapaa-ajan asuinrakennukset						
<i>Fritidsbostadshus</i>	139	-2	471	5	1 157	-6
Liike- ja toimistorakennukset						
<i>Affärs- och kontorsbyggnader</i>	331	-50	2 835	8	6 555	-4
Julkiset palvelurakennukset						
<i>Offentliga servicebyggnader</i>	390	72	1 599	38	3 872	35
Teollisuus- ja varastorakennukset						
<i>Industri- och lagerbyggnader</i>	1 229	-11	4 636	-24	10 275	-29
Maatalousrakennukset						
<i>Lantbruksbyggnader</i>	752	10	2 382	13	4 654	8
Muut rakennukset						
<i>Övriga byggnader</i>	358	2	1 012	10	2 438	7

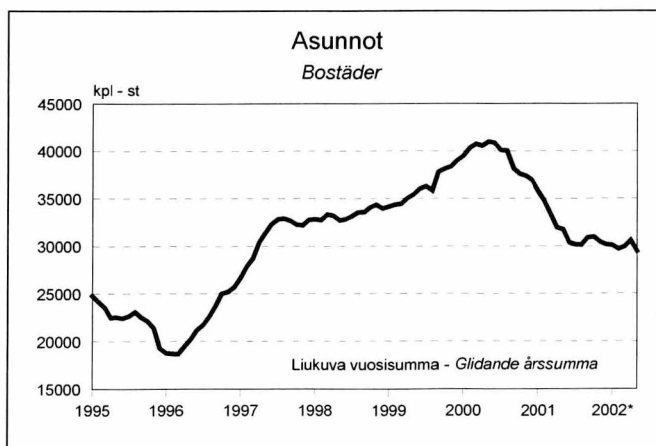
2. Myönnetyt rakennusluvut asunnoille, kpl - *Beviljade byggnadslov för bostäder, st*

Käyttötarkoitus Användningssyfte	5/2002*	5/2001 - 5/2002 %	1-5/2002*	1-5/2001 - 1-5/2002 %	Liukuva vuosisumma Glidande årssumma	2001/2002 %
Asunnot yhteensä						
Bostäder totalt	2 940	-17	12 789	3	29 458	-4
Erilliset pientalot						
<i>Fristående småhus</i>	1 597	0	5 144	5	10 979	-4
Rivi- ja ketjutalot						
<i>Rad- och kedjehus</i>	376	3	1 589	0	4 111	-13
Asuinkerrostalot						
<i>Flervåningsbostadshus</i>	943	-39	5 935	3	13 916	0
Muut kuin asuinrakennukset						
<i>Övriga än bostadsbyggnader</i>	24	-37	121	-43	452	-25

Muutosprosentit on laskettu edellisen vuoden vastaavantasoisista ennakkotiedoista.

Uppgifterna om procentuell förändring har räknats utgående från motsvarande preliminära uppgifter från föregående år.

Myönnetyt rakennusluvut - *Beviljade byggnadslov*

Myönnetyt rakennusluvut - *Beviljade byggnadslov*

*Ennakkotieto – Preliminär uppgift

3. Rakennusluvut käyttötarkoituksittain, 1 000 m³ - Byggnadslov enligt användningssyfte, 1 000 m³

Vuosi ja kuukausi År och månad	Kaikki rakennukset Alla byggnader	Asuinrakennukset Bostadsbyggnader				Vapaa-ajan asuin- rakennukset Fritids- bostadshus	Liike- ja toimistorakennukset Affärs- och kontorsbyggnader				
		Erilliset pientalot Fristående småhus	Rivi- ja ketjutalot Rad- och kedjehus	Asuinkerros- talot Flervånings- bostadshus			Liike- rakennukset Affärs- byggnader	Toimisto- rakennukset Kontors- byggnader	Liikenteen rakennukset Trafik- byggnader		
1990	60 570	20 136	11 154	3 728	5 254	2 233	9 087	3 728	2 793	2 567	
1991	46 595	16 098	8 597	3 044	4 458	1 955	8 501	3 655	2 638	2 208	
1992	32 204	11 747	6 445	1 451	3 851	1 608	4 155	1 804	866	1 485	
1993	25 875	10 233	5 281	1 059	3 893	1 389	2 315	1 038	349	928	
1994	27 401	8 936	4 968	909	3 059	1 382	2 129	726	515	888	
1995	25 918	7 157	4 056	856	2 245	1 334	2 864	1 309	780	775	
1996	31 642	9 026	4 654	1 132	3 239	1 565	2 749	1 211	432	1 106	
1997	37 711	11 678	6 023	1 421	4 234	896	5 903	2 527	1 774	1 602	
1998	41 657	12 639	6 838	1 596	4 205	1 055	5 690	3 250	1 040	1 400	
1999	43 845	14 538	7 773	1 837	4 928	1 144	7 164	3 656	1 507	2 000	
2000	46 432	14 242	7 710	1 809	4 723	1 267	8 339	3 429	3 509	1 401	
2001	42 559	11 890	6 689	1 314	3 887	1 202	6 341	2 813	2 235	1 293	
2000											
	I	2 127	820	257	102	460	41	457	265	177	15
	II	3 905	1 221	431	190	600	70	1 089	220	766	103
	III	4 796	1 518	850	199	469	94	1 242	733	307	201
	IV	4 268	1 783	1 026	209	549	106	687	499	100	89
	V	5 640	1 881	1 337	179	364	178	667	240	88	338
	VI	6 179	1 883	1 120	208	556	182	962	283	492	187
	VII	2 337	777	512	108	157	106	368	54	233	81
	VIII	4 727	1 119	576	171	372	105	912	442	388	82
	IX	3 817	983	529	166	287	109	428	90	250	88
	X	2 842	904	474	118	311	123	270	90	76	104
	XII	3 119	722	339	87	296	82	417	55	298	64
	XII	2 674	631	258	72	302	70	838	457	333	48
2001											
	I	1 974	529	276	68	186	62	427	157	222	49
	II	3 374	909	372	115	423	70	353	64	248	41
	III	3 778	1 061	651	97	313	100	826	323	386	117
	IV	5 206	1 237	821	144	272	114	447	123	250	75
	V	5 809	1 753	1 081	162	511	169	566	145	224	197
	VI	5 802	1 449	935	152	361	158	1 159	671	314	174
	VII	2 406	662	454	68	140	77	342	159	39	144
	VIII	3 550	1 093	540	157	396	106	467	153	133	181
	IX	2 939	1 118	535	116	467	100	380	141	161	78
	X	3 366	890	473	127	289	99	499	277	108	113
	XI	2 209	614	333	59	222	78	344	201	59	84
	XII	2 145	576	218	49	308	68	530	401	90	39
2002*											
	I	1 813	529	261	54	214	52	398	167	49	183
	II	3 169	781	391	61	328	69	680	482	88	110
	III	3 261	1 118	568	65	485	84	297	240	13	44
	IV	5 355	1 436	917	187	332	126	1 129	854	179	96
	V	4 507	1 308	954	110	244	139	331	158	57	117
	VI										

3. Rakennusluvut käyttötarkoituksittain, 1 000 m³ - Byggnadslov enligt användningssyfte, 1 000 m³

Julkiset palvelurakennukset Offentliga service byggnader					Teollisuus- ja varastorakennukset Industri- och lagerbyggnader			Maatalous- rakennukset Lantbruks- byggnader	Muut rakennukset Övriga byggnader	Vuosi ja kuukausi År och månad
Hoitotalan rakennukset Vård- byggnader	Kokoon- tumis- rakennukset Byggnader för sam- lingslokaler	Opetus- rakennukset Under- visnings- byggnader	Pelastus- toimen rakennukset Byggn. för räddnings- väsendet		Teollisuus- rakennukset Industri- byggnader	Varasto- rakennukset Lagerbygg- nader				
4 135	1 235	1 713	1 095	93	17 221	11 952	5 270	5 649	2 108	1990
3 815	1 079	1 396	1 176	163	9 474	6 204	3 271	4 784	1 968	1991
3 304	769	1 262	1 198	76	5 967	3 248	2 720	3 679	1 743	1992
2 099	491	674	892	42	4 560	3 142	1 418	3 624	1 655	1993
1 578	329	689	512	48	8 554	6 138	2 416	3 156	1 667	1994
1 550	383	518	933	83	4 542	2 645	1 898	2 952	1 308	1995
2 767	333	1 609	706	120	9 375	6 055	3 319	4 365	1 795	1996
2 424	330	1 193	681	220	9 077	5 792	3 285	5 847	1 886	1997
3 090	396	1 342	1 122	229	11 303	6 634	4 669	5 769	2 112	1998
3 158	404	1 689	1 005	60	10 133	6 507	3 626	5 359	2 350	1999
2 945	489	1 063	1 223	169	12 704	8 417	4 287	4 534	2 401	2000
3 570	666	752	1 952	199	12 318	8 473	3 845	4 769	2 469	2001
142	11	34	96	1	422	302	120	180	66	I 2000
249	14	187	46	3	732	530	202	384	159	II
283	37	16	230	1	1 001	816	184	470	188	III
174	31	47	95	1	816	629	186	474	228	IV
382	93	164	120	6	1 305	837	468	831	395	V
278	67	123	83	5	1 794	1 346	447	705	376	VI
83	13	38	31	1	625	418	206	201	177	VII
307	51	74	152	30	1 714	737	977	360	210	VIII
326	32	107	78	110	1 513	889	624	264	194	IX
296	96	136	63	2	811	474	337	263	175	X
208	38	21	138	10	1 364	1 086	279	194	131	XI
216	6	117	91	1	608	352	256	208	103	XII
207	17	1	187	1	524	366	158	139	85	I 2001
221	149	3	68	2	1315	1063	252	395	109	II
226	38	53	134	2	983	841	142	396	186	III
333	51	81	197	3	2179	1637	542	638	258	IV
310	88	48	169	4	1678	1192	486	928	405	V
527	25	140	338	23	1428	940	487	698	384	VI
275	69	57	142	7	593	453	139	284	174	VII
401	102	128	159	12	886	418	468	367	230	VIII
345	40	108	195	2	549	309	240	235	214	IX
201	37	48	63	54	1235	562	673	262	181	X
313	14	49	163	87	569	408	160	153	137	XI
210	36	37	136	1	380	284	96	274	107	XII
169	101	57	7	5	395	225	170	192	77	I 2002*
434	109	154	169	2	798	691	107	279	128	II
354	42	237	71	4	784	465	319	451	173	III
251	50	45	155	1	1 431	856	574	707	276	IV
390	35	72	253	30	1 229	676	552	752	358	V
										VI

4. Rakennusluvut asunnoille, kpl - *Byggnadslov för bostäder, st*

Vuosi ja kuukausi <i>Ar och månad</i>		Asunnot yhteensä <i>Bostäder totalt</i>	Asuin- rakennukset			Muut kuin asuin- rakennukset <i>Övriga än bostads- byggnader</i>	
		<i>Bostads- byggnader</i>	Erilliset pientalot <i>Fristående småhus</i>	Rivi- ja ketjutilat <i>Rad- och kedjehus</i>	Asuinkerros- talot <i>Flervånings- bostadshus</i>		
1990		58 710	57 961	21 113	15 543	21 305	749
1991		47 898	46 921	16 035	12 645	18 241	977
1992		33 416	32 716	11 558	5 777	15 381	700
1993		29 145	28 570	9 341	4 053	15 176	575
1994		24 417	23 855	8 850	3 269	11 736	562
1995		19 289	18 840	7 254	3 140	8 446	449
1996		25 708	25 122	8 598	4 269	12 255	586
1997		32 750	32 054	11 218	5 126	15 710	696
1998		33 947	33 330	12 562	5 554	15 214	617
1999		39 045	38 385	14 032	6 400	17 953	660
2000		36 939	36 258	13 126	6 099	17 033	681
2001		30 162	29 580	11 154	4 452	13 974	582
2000	I	2 517	2 504	427	362	1 715	13
	II	3 554	3 521	735	619	2 167	33
	III	3 955	3 838	1 446	640	1 752	117
	IV	4 360	4 338	1 747	746	1 845	22
	V	4 295	4 188	2 239	625	1 324	107
	VI	4 724	4 671	1 917	669	2 085	53
	VII	1 749	1 727	836	353	538	22
	VIII	2 932	2 856	995	588	1 273	76
	IX	2 441	2 364	890	525	949	77
	X	2 395	2 303	830	400	1 073	92
	XI	2 162	2 158	629	318	1 211	4
	XII	1 855	1 790	435	254	1 101	65
2001	I	1 365	1 363	448	227	688	2
	II	2 545	2 453	620	388	1 445	92
	III	2 596	2 530	1 094	306	1 130	66
	IV	2 891	2 873	1 374	472	1 027	18
	V	4 096	4 023	1 783	537	1 703	73
	VI	3 324	3 305	1 526	533	1 246	19
	VII	1 570	1 435	741	233	461	135
	VIII	2 906	2 822	886	501	1 435	84
	IX	3 206	3 184	945	400	1 839	22
	X	2 448	2 436	815	489	1 132	12
	XI	1 624	1 597	571	199	827	27
	XII	1 591	1 559	351	167	1 041	32
2002*	I	1 291	1 289	433	130	726	2
	II	2 136	2 131	634	200	1 297	5
	III	2 864	2 836	940	222	1 674	28
	IV	3 558	3 496	1 540	661	1 295	62
	V	2 940	2 916	1 597	376	943	24
	VI						

5. Myönnetty rakennusluvat maakunnittain – Beviljade byggnadslov efter landskap

Maakunta - Landskap	Kaikki rakennukset, 1000 m ³ - Alla byggnader 1000 m ³								
	vuosi ja kuukausi - år och månad								
	1998	1999	2000	2001	5/2001	1-5/2001	5/2002*	1-5/2002*	liukuva vuosi- summa glidande årssumma
Koko maa - Hela landet	41 657	43 845	46 432	42 559	5 809	20 141	4 507	18 105	40 523
Manner-Suomi - Fasta Finland	41 432	43 387	46 220	42 322	5 785	20 014	4 507	18 054	40 362
Uusimaa - Nyland	9 928	10 827	11 972	10 561	974	4 423	821	4 703	10 841
Pääkaupunkiseutu - Huvudstadsregion	7 288	7 305	8 957	7 377	653	3 186	566	3 699	7 889
Itä-Uusimaa - Ostra Nyland	658	658	527	572	140	328	56	269	513
Varsinais-Suomi - Egentliga Finland	3 968	4 150	4 390	4 034	496	1 920	488	1 892	4 007
Satakunta - Satakunta	2 318	1 721	1 792	1 877	219	734	251	760	1 904
Kanta-Häme - Egentliga Tavastland	1 505	1 191	1 371	1 651	114	877	89	439	1 213
Pirkanmaa - Birkaland	3 716	4 093	4 275	3 508	752	1 693	389	1 775	3 590
Päijät-Häme - Päijänne-Tavastland	1 263	1 713	2 175	1 806	270	742	103	509	1 573
Kymenlaakso - Kymmenedalen	1 768	1 377	1 766	1 083	155	531	332	1 010	1 563
Etelä-Karjala - Södra Karelen	1 011	1 129	1 559	945	112	459	89	292	777
Etelä-Savo - Södra Savolax	1 137	994	1 334	1 055	145	398	121	477	1 133
Pohjois-Savo - Norra Osterbotten	1 508	1 410	1 519	1 741	226	838	190	748	1 651
Pohjois-Karjala - Norra Karelen	1 037	1 157	1 172	1 027	209	470	124	451	1 009
Keski-Suomi - Mellersta Osterbotten	1 826	1 952	2 089	1 855	271	801	336	953	2 007
Etelä-Pohjanmaa - Södra Osterbotten	2 415	2 602	2 030	1 790	397	889	252	836	1 736
Pohjanmaa - Osterbotten	1 927	2 558	1 630	1 924	284	937	213	1 032	2 020
Keski-Pohjanmaa - Mellersta Osterbotten	748	679	669	500	89	267	86	190	422
Pohjois-Pohjanmaa - Norra Osterbotten	3 074	3 530	3 361	2 992	539	1 339	398	1 176	2 829
Kainuu - Kajanaland	541	509	399	379	59	151	43	168	397
Lappi - Lappland	1 085	1 136	2 191	3 020	335	2 218	128	375	1 178
Ahvenanmaa - Åland									
Ahvenanmaa - Åland	225	458	213	237	24	128	1	51	160
Maakunta - Landskap	Asunnot kpl - Bostäder st								
	vuosi ja kuukausi - år och månad								
	1998	1999	2000	2001	5/2001	1-5/2001	5/2002*	1-5/2002*	liukuva vuosi- summa glidande årssumma
Koko maa - Hela landet	33 947	39 045	36 939	30 162	4 096	13 493	2 940	12 789	29 458
Manner-Suomi - Fasta Finland	33 870	38 928	36 800	29 935	4 064	13 351	2 940	12 736	29 320
Uusimaa - Nyland	10 289	12 895	12 576	10 666	1 314	4 890	738	4 656	10 432
Pääkaupunkiseutu - Huvudstadsregion	7 678	9 848	9 251	7 805	891	3 635	426	3 674	7 844
Itä-Uusimaa - Ostra Nyland	474	527	478	483	91	238	22	223	468
Varsinais-Suomi - Egentliga Finland	2 709	3 530	3 154	2 209	180	1 068	213	1 032	2 173
Satakunta - Satakunta	1 102	1 241	1 011	613	85	250	95	213	576
Kanta-Häme - Egentliga Tavastland	748	908	913	837	104	317	72	287	807
Pirkanmaa - Birkaland	3 343	3 869	4 690	3 771	479	1 553	288	1 426	3 644
Päijät-Häme - Päijänne-Tavastland	983	1 258	984	987	167	577	72	222	632
Kymenlaakso - Kymmenedalen	890	875	633	536	84	175	66	269	630
Etelä-Karjala - Södra Karelen	975	953	642	636	103	244	89	336	728
Etelä-Savo - Södra Savolax	851	605	601	392	89	199	38	226	419
Pohjois-Savo - Norra Osterbotten	1 386	1 382	1 152	985	75	411	85	318	892
Pohjois-Karjala - Norra Karelen	808	719	708	526	95	306	65	300	520
Keski-Suomi - Mellersta Osterbotten	1 678	2 234	2 321	1 779	246	705	376	849	1 923
Etelä-Pohjanmaa - Södra Osterbotten	1 204	1 376	1 156	924	153	460	182	485	949
Pohjanmaa - Osterbotten	978	1 161	818	866	177	428	53	243	681
Keski-Pohjanmaa - Mellersta Osterbotten	475	427	386	241	89	149	42	106	198
Pohjois-Pohjanmaa - Norra Osterbotten	3 671	3 472	3 356	2 889	412	1 111	329	1 180	2 958
Kainuu - Kajanaland	349	300	366	199	43	84	27	204	319
Lappi - Lappland	957	1 196	855	396	78	186	88	161	371
Ahvenanmaa - Åland									
Ahvenanmaa - Åland	77	117	139	227	32	142	0	53	138

SVT Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Rakentaminen 2002:18
Byggandet
Construction

Lisätietoja – Förfrågningar – Inquiries

Paula Salminen (09) 1734 2234

paula.salminen@tilastokeskus.fi

Veikko Lampinen (09) 1734 2238

veikko.lampinen@tilastokeskus.fi

Vastaava tilastojohtaja – Ansvarig statistikdirektör –
Director in charge

Ilkka Hyppönen